

Öğretmenlerin Profesyonel Sermayeleri ile Mesleki Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Examining the Relationship Between Teachers' Professional Capital and Professional Resilience

Cengiz Özer, Sezen Tofur

Yazar Bilgileri

Cengiz Özer

Uzman, Manisa Celal Bayar
Üniversitesi, Eğitim Yönetimi
ve Denetimi,
ozercengiz38@hotmail.com

Sezen Tofur

Doç. Dr., Manisa Celal Bayar
Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Yönetimi,
sezen.tofur@cbu.edu.tr

ÖZ

Günümüzde yaşanan hızlı toplumsal ve teknolojik değişimler, öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarını korumalarını zorunlu kılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Manisa ilinin merkez ilçeleri ve diğer ilçelerinde görev yapan farklı kademelerden 375 öğretmen araştırma örneklemini oluşturmuştur. Veriler, Profesyonel Sermaye ve Mesleki Dayanıklılık Ölçekleri ile toplanmış; analizlerde betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA, Pearson korelasyon ve çoklu regresyon teknikleri kullanılmıştır. Bulgular, profesyonel sermaye ile mesleki dayanıklılık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, profesyonel sermayenin mesleki dayanıklılığı %45 oranında anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Özellikle karar sermayesi bu ilişkide belirleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgu, öğretmenlerin yalnızca bilgi ve beceri düzeyleriyle değil, karar verme süreçlerindeki profesyonel yargı, deneyimden doğan özerklik ve reflektif düşünme ile meslekte güçlendiklerini göstermektedir. Bunun yanında beşerî sermayenin etkisi, doğrudan mesleki dayanıklılıkta görünmeyebilir ancak diğer faktörlerle etkileşim içinde ortaya çıkabilir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin dayanıklılığını artırmaya yönelik bütüncül politikaların geliştirilmesi açısından yol gösterici olabilir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Profesyonel sermaye
Beşerî sermaye
Sosyal sermaye
Karar sermayesi
Mesleki dayanıklılık

Keywords

Professional capital
Human capital
Social capital
Decisional capital
Professional resilience

Makale Geçmişi

Geliş: 27.06.2025
Kabul: 27.09.2025

ABSTRACT

In today's rapidly changing social and technological context, sustaining teachers' professional resilience has become essential. The aim of this study is to investigate the relationship between teachers' professional capital levels and their professional resilience. The sample consisted of 375 teachers from various educational levels working in both central and peripheral districts of Manisa during the 2024–2025 academic year. Data were collected using the Professional Capital and Professional Resilience Scales, and analysed through descriptive statistics, t-test, ANOVA, Pearson correlation, and multiple regression techniques. Findings indicated a moderate and significant positive relationship between professional capital and professional resilience. Moreover, professional capital significantly predicted professional resilience at a rate of 45%. Within this relationship, decisional capital stood out as a key determinant. This shows that teachers strengthen resilience not only through knowledge and skills but also through professional judgment, autonomy derived from experience, and reflective thinking in decision-making. Additionally, the effect of human capital may not appear directly in resilience but emerges through interaction with other factors. These results offer meaningful insights for the development of holistic policies to enhance teachers' professional resilience.

* Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Özer, C. & Tofur, S. (2025). Öğretmenlerin profesyonel sermayeleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *TEBD*, 23(3), 2554-2576. <https://doi.org/10.37217/tebd.1728988>

Giriş

Eğitim; bir ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde temel bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde eğitim daima öncelikli bir alan olmuştur. Eğitim sistemi; öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, veliler ve çevresel faktörlerin etkileşiminden oluşan dinamik ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu sistemin başarısı, tüm paydaşların etkin iş birliği ve koordinasyonuna bağlıdır; ancak öğretmenlerin rolü kritik öneme sahiptir (Çetin, 2020). Bu doğrultuda, öğretmenlik mesleğinde son yıllarda öne çıkan kavramlardan biri mesleki dayanıklılıktır.

Mesleki dayanıklılık, öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukları aşma, motivasyonlarını koruma ve mesleğe bağlılıklarını sürdürme kapasitesidir (Tagay ve Demir, 2016). Bu bağlamda dayanıklılığı yüksek öğretmenler, stres ve tükenmişlikle daha az karşılaşırken mesleki tatminleri, öğretme istekleri ve sınıf yönetimindeki başarıları daha yüksektir (Yalçın-Kaya, 2024). Bu özellikler, öğretmenlerin risk faktörleriyle nasıl başa çıktıkları ve hangi koruyucu etmenlere sahip olduklarıyla yakından ilişkilidir.

Risk faktörleri, öğretmenlerin gelişim süreçlerini zorlaştıran veya uyumlarını tehdit eden kişisel, kurumsal ya da çevresel etkenlerden oluşmaktadır (Işık, 2016). Kişisel düzeyde stresle başa çıkmada zorlanma, düşük özsaygı, sağlık problemleri, yas süreçleri, öz kontrol eksikliği ve temel mesleki beceri yetersizlikleri; kurumsal düzeyde yönetim desteğinin eksikliği, bürokratik yük, kalabalık sınıflar, sınırlı mesleki gelişim olanakları ve olumsuz meslektaş ilişkileri; çevresel düzeyde ise doğal afetler, ekonomik krizler, toplumsal şiddet olayları ve sosyal desteğin zayıflığı öğretmenlerin dayanıklılığını olumsuz etkileyebilir (Arslan, 2024; Benzies ve Mychasiuk, 2009; Gizir, 2007; Terzi, 2008; Toprak, 2014; Yazıcı, 2006).

Öğretmenlerin karşılaştıkları risk faktörlerine rağmen, mesleki yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmelerini destekleyen koruyucu faktörler de mevcuttur (Çetin, 2020). Kişisel düzeyde esnek düşünme, problem çözme becerisi, yüksek benlik saygısı ve öz yeterlik; çevresel düzeyde ise güçlü aile bağları, destekleyici okul ortamı, olumlu meslektaş ilişkileri ve güvenli eğitim koşulları mesleki dayanıklılığı güçlendirmektedir (Gizir, 2007; Henderson, 2013; Işık, 2016).

Bu koruyucu etmenler, öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklarla etkili biçimde başa çıkmalarına ve görevlerini verimli şekilde sürdürmelerine imkân tanımaktadır. Sonuç olarak mesleki dayanıklılığı yüksek öğretmenler stresin olumsuz etkilerini azaltarak hem kendi iyi oluşlarını hem de eğitim sürecinin kalitesini artırmakta; aksi durumda ise meslekten ayrılma veya motivasyon kaybı riski ortaya çıkabilmektedir (Sezgin, 2012). Dolayısıyla mesleki dayanıklılığın güçlendirilmesi, öğretmenlerin iyi oluşunu korumanın yanı sıra eğitim sistemlerinin sürdürülebilirliği açısından da kritik öneme sahiptir.

Öğretmenlerin kişisel özellikleriyle bağlantılı olarak ele alınan mesleki dayanıklılığın yanı sıra, öğretmenlerin sahip olduğu profesyonel sermaye de eğitim kalitesinin artırılmasında ve

toplumsal gelişime katkı sağlamada kritik bir faktördür (Can, 2015). Profesyonel sermaye, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin sahip olduğu bilgi, beceri, deneyim ile sosyal ilişkiler ve karar alma süreçlerinde kullandıkları kaynaklardan oluşur ve üç bileşeni içerir: beşerî, sosyal ve karar sermayesi (Hargreaves ve Fullan, 2012).

Hargreaves ve Fullan'a (2012) göre beşerî (insanî) sermaye, bireyin doğuştan getirdiği özelliklerle birlikte zaman içinde edindiği bilgi, beceri ve deneyimlerin toplamını ifade eder. Sosyal sermaye, bireyler arasındaki ilişkilerin kalitesi ve sayısı, karşılıklı güven, sorumluluk bilinci ile ortak normlara uyum sağlama düzeyini kapsar. Özellikle grup içi iş birliği temelli sosyal sermaye, öğretim sürecini şeffaf biçimde ele alıp geliştirerek öğrencilerin öğrenme kapasitelerini artırır. Karar sermayesi ise kesin kuralların ve açık verilerin bulunmadığı durumlarda, bireyin mesleki bilgi ve tecrübesine dayanarak sağduyulu ve yerinde kararlar verebilme yetkinliği olarak tanımlanır ve bu yönüyle gelişmiş profesyonel yargıyı temsil eder.

Okullarda öğretim faaliyetlerinin etkililiği, büyük ölçüde öğretmenlerin sahip olduğu profesyonel sermayeye bağlıdır. Ayrıca öğretmenlerin sınıf içerisindeki davranışları ve tutumları, öğrencilerin akademik gelişiminde belirleyici rol oynamaktadır (Özkan ve Oğuz, 2023). Eğitim yönetiminin temel amacı, eğitim süreçlerinin etkili ve hatasız yürütülmesini sağlamaktır (Can, 2018; Işıktaş, 2017; Özdemir, 2018). Bu nedenle, öğretim sürecini aksatmadan sürdürebilecek donanımlı öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunları etkili biçimde çözebilmeleri, profesyonel sermaye düzeyleriyle doğrudan ilişkilidir. Hargreaves ve Fullan'a (2012) göre, beşerî, sosyal ve karar sermayesinin birlikte ve güçlü biçimde geliştirilmesi, öğretim sürecinin niteliğini artırmakta; bu birikimin öğretmenlerde yüksek düzeyde bulunması hem öğrencilerle hem de diğer paydaşlarla daha verimli bir öğretim ortamı oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

Son yıllarda eğitim alanında “profesyonel sermaye” ve “mesleki dayanıklılık” kavramlarına yönelik ilgi artmış olsa da ulusal alanyazında profesyonel sermaye genellikle nitelikli öğretmen (Coşkun, 2018), liderlik (Özlük, 2023) ve akademik yaşam (Soyer, 2023) gibi temalarla ilişkilendirilmiştir. Mesleki dayanıklılık ise daha çok öğretmenlerin öznel iyi oluşu (Çetin, 2020), mesleki stres (Şimşek, 2025) veya liderlik (Yoldaş, 2025) gibi değişkenlerle ele alınmıştır. Ancak bu iki kavramı doğrudan ve birlikte inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uluslararası alanyazında ise profesyonel sermaye yalnızca liderlik ya da akademik yaşam temalarıyla değil, öğretmen etkenliği, pedagojik yenilik, okul-üniversite iş birlikleri ve okul yöneticilerinin öğretmenlerin profesyonel sermayesini geliştirme uygulamaları bağlamında da ele alınmıştır. Örneğin Hanreddy (2019), ABD’de gerçekleştirdiği çalışmada profesyonel gelişim okulları (PDS) çerçevesinde öğretmenlerin profesyonel sermayelerini etkileyen unsurları incelemiştir. Araştırmanın bulguları,

üniversite ile yapılan iş birliğinde öğretmenlerin kendilerini her zaman eşit ve karşılıklı fayda sağlayan paydaşlar olarak görememelerinin, güven duygusunu ve iş birliğinin dengeli yapısını zayıflattığını; buna karşın karşılıklılık, güven ve eşitlik ilkelerinin güçlendirilmesinin öğretmenlerin mesleki bağlılıklarını ve böylelikle dayanıklılıklarını dolaylı biçimde destekleyebileceğini göstermiştir. Örneğin Liu ve Zhang (2024), Çinli öğretmenler üzerinde yaptıkları geniş ölçekli araştırmada profesyonel sermayenin teknoloji destekli öğretim yeniliklerini anlamlı biçimde artırdığını göstermiştir. Özellikle karar sermayesinin “teacher agency” kavramıyla örtüştüğü vurgulanmış, bu sayede öğretmenlerin belirsiz ve kural seti net olmayan durumlarda özerk karar alarak pedagojik değişimlere daha dayanıklı biçimde yanıt verdikleri ortaya konulmuştur. Bu bulgular, öğretmen etkenliği ile dayanıklılık arasındaki ilişkinin profesyonel sermaye bağlamında yeniden yorumlanabileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde Chen vd. (2025) ise profesyonel sermayeyi yapılandırmacı inanç, farklılaştırılmış öğretim ve yapay zekâ okuryazarlığı ile birlikte ele almış; öğretmenlerin değişen teknolojik ve pedagojik koşullara uyum sağlamalarının profesyonel sermaye tarafından desteklendiğini ortaya koymuştur. Çalışma, öğretmenlerin esneklik, inovasyon ve çeşitliliği yönetebilme becerilerinin –alanyazında mesleki dayanıklılıkla ilişkilendirilen özelliklerin– profesyonel sermaye aracılığıyla güçlendiğini ileri sürmektedir. Buna ek olarak Berhanu (2025) ise müdürlerin, öğretmenlerin insan sermayesini geliştirmesi için eğitimlere katılım fırsatları sağladığını, mesleki gelişim için gayri resmî iş birliğini teşvik ettiğini ve sürekli mesleki gelişim programlarının uygulanmasını desteklediğini belirtmiştir. Bu doğrultuda, yapılan bu araştırma, öğretmenlerin profesyonel sermayeleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca öğretmenlerin gelişim süreçlerine yönelik rehberlik sağlamayı, yöneticilere etkili stratejiler geliştirme imkânı sunmayı ve Millî Eğitim Bakanlığı düzeyinde politika geliştirme süreçlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Okul yöneticileri açısından ise, öğretmen dayanıklılığını destekleyen faktörlerin anlaşılması, okul ortamının iyileştirilmesi ve öğretmen memnuniyetinin artırılması doğrultusunda etkili yönetim stratejilerinin geliştirilmesini kolaylaştırabilir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı düzeyinde, öğretmenlerin mesleki gelişim programlarının planlanmasına rehberlik etmekte ve mesleki dayanıklılıkları arttırmaya yönelik politika oluşturma süreçlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu araştırmada “Öğretmenlerin profesyonel sermayeleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişki nasıldır?” temel sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin profesyonel sermaye ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu doğrultuda önce her iki yapının mevcut düzeyleri belirlenmiş, ardından demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Sonrasında iki

değişken arasındaki ilişki analiz edilmiş ve profesyonel sermayenin dayanıklılık üzerindeki yordayıcı etkisi test edilmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Manisa ilinde görev yapan öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülmüş ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Model, değişkenler arasındaki ilişki düzeyini belirlemeye yönelik bir yaklaşımdır (Creswell, 2017). Bu çalışmada da öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi nedeniyle tercih edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Manisa İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmî kurumlarda görev yapan 19.734 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem, küme ve tabakalı örnekleme yöntemleriyle belirlenmiş ve gönüllülük esasına göre toplam 375 öğretmenden veri toplanmıştır. Araştırmada küme örnekleme yöntemi uygulanarak Manisa ilindeki resmî eğitim kurumları “merkez ilçeler” ve “diğer ilçeler” olarak iki küme halinde gruplandırılmıştır. Her iki kümede, okul kademelerine göre tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen okullarda görev yapan öğretmenlerden veri elde edilmiştir. Küme örnekleme, geniş evrenden veri toplamada zaman ve maliyet açısından; tabakalı örnekleme ise farklı okul kademelerinin dengeli temsilini sağlamak amacıyla tercih edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2010; Neuman, 2010). Katılımcıların demografik özellikleri değişkenlere göre Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlere Yönelik Kişisel Bilgiler

<i>Değişken</i>	<i>Demografik Bilgiler</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
Yaş	20-39	195	52,0
	40 yaş ve üzeri	180	48,0
Cinsiyet	Kadın	203	54,1
	Erkek	172	45,9
Kıdem Süresi	1-10 yıl	166	44,3
	11 yıl ve üzeri	209	55,7
Okuldaki Hizmet Süresi	1-4 yıl	214	57,1
	5 yıl ve üzeri	161	42,9
Okulun Bulunduğu İlçe	Diğer İlçeler	153	40,8
	Merkez İlçeler	222	59,2
Okul Kademesi	Okul Öncesi	85	22,7
	İlkokul	98	26,1
	Ortaokul	97	25,9
	Ortaöğretim	95	25,3
Okuldaki Öğrenci Sayısı	500'den az	215	57,3
	500 ve üzeri	160	42,7

Tablo 1’de araştırmaya katılan 375 öğretmenin demografik bilgileri sunulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu (%59,2) merkez ilçelerdedir. Yaş dağılımına bakıldığında öğretmenlerin

çoğunluğu (%52) 20-39 yaş aralığındadır. Cinsiyet açısından, araştırmaya daha çok kadın öğretmenler (%54,1) katılmıştır. Meslekteki kıdem süresi incelendiğinde 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı (%55,7) fazladır. Okuldaki hizmet süresi açısından, öğretmenlerin 1-4 yıl arası hizmet vermiş öğretmen oranı (%57,1) fazladır. Okul kademesine göre katılımcı oranları birbirlerine yakın olup daha çok ilköğretim düzeyinde (%26,1) toplanmıştır. Öğrenci sayısı 500'den olan okul oranı (57,3%) fazladır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir. İkinci bölümde, öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeylerini belirlemek amacıyla Hargreaves ve Fullan (2017) tarafından geliştirilen ve Özlük (2023) tarafından Türkçeye uyarlanan “Öğretmenlerin Profesyonel Sermayesi Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Beşerî, sosyal ve karar sermayesi olmak üzere üç alt boyuttan oluşmakta ve toplam 23 maddeden meydana gelmektedir. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 23, en yüksek puan 115'tir. Ölçek boyutlarından elde edilebilecek minimum-maksimum puanlar; beşerî sermaye için 6-30 puan, sosyal sermaye için 6-30 puan, karar sermayesi için 11-55 puan şeklindedir. Ölçeğin genel geçerlik oranı %60,95, Cronbach Alfa katsayısı ise 0,94 olarak rapor edilmiştir. Alt boyutlara ilişkin güvenirlik katsayıları beşerî sermaye için 0,92; sosyal sermaye için 0,88 ve karar sermayesi için 0,88'dir. Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarına göre uyum iyiliği değerleri CMIN/df=1,50; AGFI=0,87; GFI=0,91; NFI=0,91; CFI=0,97; IFI=0,97; TLI=0,96 ve RMSEA=0,05 olarak hesaplanmıştır (Özlük, 2023). Bu araştırma kapsamında söz konusu ölçeğe ilişkin güvenirlik analizi yeniden yapılmış ve Cronbach Alfa katsayıları beşerî sermaye için 0,903; sosyal sermaye için 0,881; karar sermayesi için 0,904; ölçeğin genel güvenirlik katsayısı ise 0,942 olarak bulunmuştur. Üçüncü bölümde ise öğretmenlerin mesleki dayanıklılık düzeylerini ölçmek amacıyla, Näswall vd. (2019) tarafından geliştirilen ve Limon (2022) tarafından Türkçeye uyarlanan “Öğretmen Mesleki Dayanıklılık Ölçeği” kullanılmıştır. Tek boyutlu, 5'li likert tipi ve 9 maddeden oluşan bu ölçeğin özgün çalışmadaki Cronbach Alfa katsayısı 0,853 olarak rapor edilmiştir. DFA sonuçlarına göre ölçeğin uyum iyiliği değerleri $\chi^2/df=2,05$; RMSEA=0,068; CFI=0,961 ve SRMR=0,041 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında yapılan güvenirlik analizinde ise ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,907 olarak bulunmuştur. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 9, en yüksek puan 45'tir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Manisa ilinde görev yapan öğretmenlerden çevrim içi ve basılı formlar yoluyla veri toplanmıştır. Toplam 412 yanıt alınmış, hatalı ve uç değer içeren 37 veri dışarıda bırakılarak 375 veri analiz edilmiştir. Veriler PSPP 1.6.2 ile analiz edilmiştir. Öncelikle eksik veri ve uç değerler kontrol edilmiş, ardından normal dağılım durumu

çarpıklık, basıklık ve histogramlarla incelenmiştir. Verilere ilişkin basıklık ve çarpıklık katsayıları ise Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Verilerin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

<i>Değişkenler</i>	<i>Öğretmenlerin Profesyonel Sermayesi Ölçeği ile Öğretmen Mesleki Dayanıklılık Ölçeği</i>			
	<i>Çarpıklık</i>		<i>Basıklık Değer</i>	
	<i>Değer</i>	<i>Std. Hata</i>	<i>Değer</i>	<i>Std. Hata</i>
İnsan Sermayesi	-0,38	0,13	-0,42	0,25
Sosyal Sermaye	-0,60	0,13	0,13	0,25
Karar Sermayesi	-0,50	0,13	0,49	0,25
Profesyonel Sermaye Toplamı	-0,28	0,13	-0,10	0,25
Mesleki Dayanıklılık	0,88	0,13	1,06	0,25

Çarpıklık ve basıklık katsayıları ile histogram grafikleri doğrultusunda verilerin normal dağılım sergilediği tespit edilmiş ve bu nedenle parametrik analizlerin uygulanabileceği değerlendirilmiştir. Betimsel istatistikler kullanılarak madde toplam ortalamaları, standart sapmalar ile en yüksek ve en düşük değerler analiz edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin yaş, cinsiyet, meslekteki kıdem süresi, okuldaki hizmet süresi, okulun bulunduğu ilçe, okul kademesi ve öğrenci sayısı gibi demografik değişkenlere göre mesleki dayanıklılık ve profesyonel sermaye düzeyleri karşılaştırılmıştır. İki kategorili değişkenler için önce Levene testi ile varyans homojenliği kontrol edilmiş; $p>0,05$ durumunda bağımsız örneklem t-testi, $p<0,05$ durumunda ise Welch t-testi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2007).

Üç ve daha fazla kategorili değişkenlerde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Analiz öncesinde varyansların homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p>.05$ olduğunda homojenlik sağlanmış kabul edilmiş, $p<.05$ durumunda ise sağlanmadığı değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2007). ANOVA sonucunda anlamlı farklılık saptandığında, homojenlik durumuna göre post-hoc test seçilmiştir: homojenlik sağlandığında Tukey HSD, sağlanmadığında ise Games-Howell uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile incelenmiş; mesleki dayanıklılığı yordamak amacıyla çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Korelasyon katsayıları 0,70–1,00 arası yüksek, 0,30–0,70 arası orta, 0,30’un altında ise düşük ilişki olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Regresyon analizi öncesinde gerekli varsayımlar test edilmiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki doğrusal ilişki saçılma diyagramlarıyla doğrulanmıştır. Cook’s Distance değerleri incelenmiş, 1’in üzerinde uç değer bulunmamıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile birlikte çarpıklık ve basıklık katsayılarıyla (Tablo 2) desteklenmiştir. Çoklu bağlantı sorunu ise ikili korelasyonlar, tolerans ($\geq.20$) ve VIF (≤ 10) değerleriyle test edilmiş ve herhangi bir sorun tespit edilmemiştir (Büyüköztürk, 2007).

Bulgular

Bu başlıkta araştırmanın alt amaçlarına yönelik yapılan analizler ile ilgili bulgular alt başlıklarla sunulmuştur.

Öğretmenlerin Profesyonel Sermayeleri ve Mesleki Dayanıklılık Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmasının ilk alt sorusu olan “Öğretmenlerin profesyonel sermayeleri ile mesleki dayanıklılıkları ne düzeydedir?” sorusuna yönelik yapılan analizler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Profesyonel Sermayeleri ile Mesleki Dayanıklılık Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistikler

<i>Ölçek ve Boyutları</i>	<i>N</i>	<i>Madde Toplam Ortalaması ($\bar{X}$)</i>	<i>Standart Sapma (SS)</i>
Öğretmenlerin Mesleki Dayanıklılıkları Ölçeği	375	37,51	5,67
Profesyonel Sermaye Ölçeği	375	88,86	15,37
Beşerî Sermaye	375	21,70	5,69
Sosyal Sermaye	375	22,65	5,18
Karar Sermayesi	375	44,51	6,79

Tablo 3’te öğretmenlerin mesleki dayanıklılık düzeyleri ile profesyonel sermaye toplam puanları ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler sunulmaktadır. Tablo 3 incelendiğinde Öğretmen Mesleki Dayanıklılık Ölçeği’nden elde edilen ortalama puanın ($\bar{X}$ =37,51) 9–45 aralığında üst sınıra yakın düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin Profesyonel Sermayesi Ölçeği’nde ise toplam ortalama ($\bar{X}$ =88,86) 23–115 aralığında yer almakta; alt boyutlarda beşerî sermaye ($\bar{X}$ =21,70) 6–30, sosyal sermaye ($\bar{X}$ =22,65) 6–30 ve karar sermayesi ($\bar{X}$ =44,51) 11–55 aralığında orta–yüksek düzeylerde puanlanmıştır. Bu bulgular, öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarının ve profesyonel sermayelerinin ölçeklerin üst değerlerine nispeten yakın, güçlü bir düzeyde olduğunu göstermektedir. Profesyonel Sermaye Ölçeği’nin her üç alt boyutta da öğretmenlerin ortalama düzeylerinin ölçeklerin orta noktasının üzerinde olduğunu, özellikle karar sermayesi boyutunda daha yüksek bir eğilimin bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgular, katılımcı öğretmenlerin bireysel yetkinliklerinin, sosyal ilişkilerinin ve karar verme yeterliliklerinin güçlü düzeyde olduğunu ve profesyonel sermayelerinin yüksek bir seviyede geliştiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin Profesyonel Sermaye Düzeyleri ile Mesleki Dayanıklılıklarının Çeşitli Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu başlıkta “Öğretmenlerin profesyonel sermayeleri ile mesleki dayanıklılık düzeyleri demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{x}$</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Mesleki Dayanıklılık	Kadın	203	38,01	5,49	1,87	373	.06
	Erkek	172	36,91	5,84			
Profesyonel Sermaye Toplamı	Kadın	203	89,64	15,77	1,06	373	.29
	Erkek	172	87,95	14,87			
Beşerî Sermaye	Kadın	203	21,65	5,74	-.20	373	.84
	Erkek	172	21,76	5,65			
Sosyal Sermaye	Kadın	203	22,67	5,48	.07	373	.94
	Erkek	172	22,63	4,83			
Karar Sermayesi	Kadın	203	45,33	6,99	2,54	370,32	.01*
	Erkek	172	43,56	6,45			

*p<.05

Tablo 4'e göre kadın ve erkek öğretmenlerin beşerî sermaye ($p=0,84$), sosyal sermaye ($p=0,94$), mesleki dayanıklılık ($p=0,06$) ve profesyonel sermaye ($p=0,29$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği; karar sermayesi değişkeninde kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p=0,01$). Kadın öğretmenlerin karar sermayeleri erkek öğretmenlerinkine göre daha yüksektir.

Tablo 5. Yaşa Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Yaş</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{x}$</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Mesleki Dayanıklılık	20-39	195	37,61	5,05	0,36	343,41	0,71
	40 yaş ve üzeri	180	37,39	6,29			
Profesyonel Sermaye Toplamı	20-39	195	89,37	13,74	0,67	344,55	0,50
	40 yaş ve üzeri	180	88,31	16,98			
Beşerî Sermaye	20-39	195	21,78	5,18	0,3	349,86	0,76
	40 yaş ve üzeri	180	21,61	6,21			
Sosyal Sermaye	20-39	195	22,91	4,82	1	355,76	0,31
	40 yaş ve üzeri	180	22,37	5,55			
Karar Sermayesi	20-39	195	44,68	6,32	0,49	355,62	0,62
	40 yaş ve üzeri	180	44,33	7,29			

Tablo 5'e göre, bağımlı ve bağımsız tüm değişkenler açısından yaş değişkeni için grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Yaş değişkeni öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ve mesleki dayanıklılıkları üzerinde belirleyici değildir.

Tablo 6. Mesleki Kıdem Süresine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Yıl</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{x}$</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Mesleki Dayanıklılık	1-10 yıl	166	37,67	5,21	0,51	373	0,61
	11 yıl ve üzeri	209	37,37	6,02			
Profesyonel Sermaye Toplamı	1-10 yıl	166	89,95	13,39	1,26	372,98	0,21
	11 yıl ve üzeri	209	88	16,76			
Beşerî Sermaye	1-10 yıl	166	21,68	5,18	-0,06	371,09	0,95
	11 yıl ve üzeri	209	21,71	6,08			
Sosyal Sermaye	1-10 yıl	166	23,37	4,54	2,49	372,77	0,01*
	11 yıl ve üzeri	209	22,07	5,58			
Karar Sermayesi	1-10 yıl	166	44,9	6,32	0,97	373	0,33
	11 yıl ve üzeri	209	44,21	7,15			

*p<.05

Tablo 6’da 1-10 yıl, 11 yıl ve üzeri mesleki kıdem süresi olan öğretmenlerin beşerî sermaye ($p=0,95$; $p>.05$), karar sermayesi ($p=0,33$; $p>.05$), profesyonel sermaye ($p=0,21$; $p>.05$) ve mesleki dayanıklılık ($p=0,61$; $p>.05$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öte yandan, sosyal sermaye ($p=0,01$; $p<.05$) değişkeninde 1-10 yıl, 11 yıl ve üzeri öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre mesleki kıdemi az olan öğretmenler sosyal sermaye unsurlarını daha güçlü kullanmaktadır.

Tablo 7. Görev Yapılan Okuldaki Hizmet Süresine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Yıl</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{x}$</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Mesleki Dayanıklılık	1-4 yıl	214	37,64	5,21	0,52	373	0,6
	5 yıl ve üzeri	161	37,33	6,25			
Profesyonel Sermaye Toplam	1-4 yıl	214	89,29	13,86	0,61	300,61	0,54
	5 yıl ve üzeri	161	88,29	17,2			
Beşerî Sermaye	1-4 yıl	214	21,96	5,35	1	318,38	0,31
	5 yıl ve üzeri	161	21,35	6,11			
Sosyal Sermaye	1-4 yıl	214	22,61	4,94	-0,17	373	0,86
	5 yıl ve üzeri	161	22,7	5,51			
Karar Sermayesi	1-4 yıl	214	44,73	6,11	0,68	299,28	0,49
	5 yıl ve üzeri	161	44,23	7,62			

Tablo 7’de; 1-4 yıl, 5 yıl ve üzeri görev yapılan okuldaki hizmet süresi olan öğretmenlerin beşerî sermaye ($p=0,31$; $p>.05$), sosyal sermaye ($p=0,86$; $p>.05$), karar sermayesi ($p=0,49$; $p>.05$), profesyonel sermaye ($p=0,54$; $p>.05$) ve mesleki dayanıklılık ($p=0,60$; $p>.0$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Görev yapılan okuldaki hizmet süresi öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ve mesleki dayanıklılıkları üzerinde belirleyici değildir.

Tablo 8. Görev Yapılan Okulun Bulunduğu İlçeye Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Okulun Bulunduğu İlçe</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{x}$</i>	<i>Ss</i>	<i>T</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
Mesleki Dayanıklılık	Diğer İlçeler	153	36,52	5,37	-2,83	373	.00*
	Merkez İlçeler	222	38,19	5,79			
Profesyonel Sermaye Toplam	Diğer İlçeler	153	87,02	14,98	-1,93	373	0,05
	Merkez İlçeler	222	90,13	15,54			
Beşerî Sermaye	Diğer İlçeler	153	20,9	5,72	-2,26	373	0,02*
	Merkez İlçeler	222	22,25	5,61			
Sosyal Sermaye	Diğer İlçeler	153	22,36	5,15	-0,89	373	0,37
	Merkez İlçeler	222	22,85	5,21			
Karar Sermayesi	Diğer İlçeler	153	43,76	6,59	-1,8	373	0,07
	Merkez İlçeler	222	45,04	6,9			

* $p<.05$

Tablo 8’de diğer ilçeler ile merkez ilçelerde görev yapan öğretmenlerin sosyal sermaye ($p=0,37$; $p>.05$), karar sermayesi ($p=0,07$; $p>.05$) ve profesyonel sermaye ($p=0,05$; $p>.05$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Beşerî sermaye ($p=0,02$; $p<.05$) ve mesleki dayanıklılık ($p=0,00$; $p<.05$) değişkenleri için elde edilen p değerleri 0,05’ten küçük olduğundan, bu değişkenler açısından gruplar arasında merkez ilçeler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Merkez ilçelerde görev yapan öğretmenlerin

mesleki dayanıklılıkları ve beşerî sermaye düzeyleri diğer ilçelerde görev yapan öğretmenlerin düzeylerine göre daha yüksektir.

Tablo 9. Okul Kademesine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Okul Kademesi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	<i>Var. K</i>	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Fark**</i>
Mesleki Dayanıklılık	Okul Öncesi	85	37,35	5,18	G.Ar	189,3	3	63,1	1,98	0,11	-
	İlkokul	98	37,47	6,27	G.iç	11848,43	371	31,94			
	Ortaokul	97	38,57	4,85	T.	12037,73	374	95,04			
	Ortaöğretim	95	36,6	6,11							
Profesyonel Sermaye Toplam	Okul Öncesi	85	89,95	14,2	G.Ar	5879,44	3	1959,81	8,82	.00*	4<2 4<3
	İlkokul	98	92,21	14,23	G.iç	82443,35	371	222,22			
	Ortaokul	97	91,04	14,04	T.	88322,79	374	2182,03			
	Ortaöğretim	95	82,2	16,93							
Beşerî Sermaye	Okul Öncesi	85	22,32	5,28	G.Ar	1238,53	3	412,84	14,09	.00*	4<1 4<2 4<3
	İlkokul	98	23,05	5,34	G.iç	10870,42	371	29,3			
	Ortaokul	97	22,81	5,24	T.	12108,95	374	442,14			
	Ortaöğretim	95	18,61	5,76							
Sosyal Sermaye	Okul Öncesi	85	23,02	4,92	G.Ar	496,06	3	165,35	6,42	.00*	4<1 4<2 4<3
	İlkokul	98	23,49	4,91	G.iç	9553,48	371	25,75			
	Ortaokul	97	23,38	4,45	T.	10049,54	374	191,1			
	Ortaöğretim	95	20,69	5,91							
Karar Sermayesi	Okul Öncesi	85	44,61	6,34	G.Ar	392,3	3	130,77	2,88	.03*	4<2
	İlkokul	98	45,67	5,97	G.iç	16873,37	371	45,48			
	Ortaokul	97	44,85	6,52	T.	17265,67	374	176,25			
	Ortaöğretim	95	42,89	7,97							

*p<.05, **Okul öncesi=1, İlkokul=2, Ortaokul=3, Ortaöğretim=4

Tablo 9 incelendiğinde okul kademesine göre beşerî sermaye (p=0,00), sosyal sermaye (p=0,00) ve karar sermayesinde (p=0,036) anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Profesyonel sermaye toplam puanında da anlamlı farklılık görülürken (p=0,00), mesleki dayanıklılık açısından anlamlı fark yoktur (p=0,11). Games-Howell testi sonucunda ortaöğretim öğretmenlerinin sosyal sermaye puanları okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerine göre anlamlı olarak daha düşüktür. Karar sermayesindeki fark ise ortaöğretim ile ilkokul arasında anlamlı bulunmuştur. Tukey testiyle, ortaöğretim öğretmenlerinin beşerî sermaye ve profesyonel sermaye puanlarının diğer kademelere göre anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır. Mesleki dayanıklılık puanları ise okul kademeleri arasında farklılaşmamıştır. Öğretmenlerin mesleki dayanıklılıkları okul kademesine göre değişmemektedir. Ancak profesyonel sermaye ve alt boyutları açısından kademeler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin beşerî, sosyal ve karar sermayesi düzeyleri farklı kademelerdeki öğretmenlere göre daha düşüktür.

Öğretmenlerin Profesyonel Sermaye Düzeyleri ile Mesleki Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Bu başlıkta “Öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile mesleki dayanıklılıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt bulmak için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon (r) testi kullanılarak sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretmenlerin Profesyonel Sermaye Düzeyleri ile Mesleki Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Bulguları

<i>Değişkenler</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Beşerî Sermaye	1				
2. Sosyal Sermaye	.68*	1			
3. Karar Sermayesi	.56*	.67*	1		
4. Profesyonel Sermaye Toplam	.84*	.86*	.87*	1	
5. Mesleki Dayanıklılık Toplam	.39*	.51*	.67*	.68*	1

*p<0,01

Tablo 10'da korelasyon analizi sonuçları, değişkenlerin mesleki dayanıklılıkla farklı düzeylerde pozitif ilişkiler içinde olduğunu göstermektedir. Beşerî sermaye ile mesleki dayanıklılık arasında orta düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki vardır ($r=0,39$; $p<0,01$). Sosyal sermaye ile mesleki dayanıklılık arasındaki ilişki de orta düzeydedir ($r=0,51$; $p<0,01$). Karar sermayesi ile mesleki dayanıklılık arasındaki korelasyon ise yine orta düzeyde pozitif ve anlamlıdır ($r=0,67$; $p<0,01$). Profesyonel sermaye ile mesleki dayanıklılık arasındaki ilişki de orta düzeyde pozitif yönde olup anlamlıdır ($r=0,68$; $p<0,01$). Öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile mesleki dayanıklılıkları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuş; profesyonel sermayenin alt boyutları (beşerî, sosyal ve karar sermayesi) arttıkça öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarının da artış gösterdiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin Profesyonel Sermaye Düzeylerinin Mesleki Dayanıklılıklarını Yordamasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu olan “Öğretmenlerin profesyonel sermayeleri, mesleki dayanıklılık düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Bulgular Tablo 11’de sunulmuştur

Tablo 11. Öğretmenlerin Profesyonel Sermaye Düzeylerinin Mesleki Dayanıklılıklarını Yordama Durumuna İlişkin Regresyon Analizi Bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Mesleki Dayanıklılık	Beşerî Sermaye	-0,0337	0,0530	.55	-0,636	0,525
	Sosyal Sermaye	0,1579	0,0651	.67	2,427	0,016*
	Karar Sermayesi	0,4944	0,0438	1,29	11,279	<0,001**
R=0,677	R²=0,458	Düzeltilmiş R²=0,454		F=105	p<0,001**	
N=375	(*)p<0,05, (**)p<0,01					

Tablo 11 sonuçlarına göre profesyonel sermayenin üç boyutu mesleki dayanıklılıktaki varyansın %45’ini (R^2 adj=0,454) açıklamaktadır. Karar sermayesi, mesleki dayanıklılığı en güçlü şekilde yordayan değişkendir ($B=0,4944$; $p<0,001$). Model anlamlı bulunmuştur ($F=105$; $p<0,001$) ve veri varyansının %45,8’ini açıklamaktadır ($R^2=0,458$). Başka bir ifade ile öğretmenlerin profesyonel sermayenin alt boyutları bir arada öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarını anlamlı olarak yordamaktadır. Bunun yanında öğretmenlerin beşerî sermayelerinin mesleki dayanıklılıkları üzerindeki açıklayıcı etkisi anlamlı değilken; karar sermayesi ve sosyal sermaye algıları tek başlarına

mesleki dayanıklılıklarını pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Beşerî sermayenin mesleki dayanıklılık üzerindeki etkisinin anlamlı olmaması, bu değişkenin öğretmenlerin dayanıklılık algısında diğer faktörlere kıyasla daha az belirleyici bir role sahip olabileceğini düşündürülebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Elde edilen bulgular, profesyonel sermayenin dayanıklılığı artırmada belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Katılımcılar arasında iki değişken arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuş ve profesyonel sermayenin dayanıklılığı %45 oranında açıkladığı belirlenmiştir. Ayrıca demografik değişkenler açısından, okul kademesi profesyonel sermayenin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık yaratırken okulun bulunduğu ilçe (merkez ilçe – diğer ilçeler) dayanıklılık düzeylerinde farklılaşmaya neden olmuştur. Bulgulara göre, ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin profesyonel sermaye algıları diğer kademelere göre daha düşük bulunmuştur. İlçe değişkeni açısından ise merkez ilçede görev yapan öğretmenlerin mesleki dayanıklılık düzeyleri, çevre ilçelerde görev yapanlara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksektir. Öte yandan beşerî sermayenin mesleki dayanıklılık üzerindeki bireysel etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Yüksek bilgi ve beceriye sahip (beşerî sermaye) bir öğretmen, bu özelliklerini sosyal ilişkiler (sosyal sermaye) ya da uzmanlık ve karar alma süreçleri (karar sermayesi) aracılığıyla mesleki dayanıklılığa dönüştürebilir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin analizler incelendiğinde, öğretmenlerin profesyonel sermaye kapasiteleri genel olarak ortalamanın üzerinde görülmüştür. Alt boyutlara bakıldığında, beşerî sermaye ortalama düzeyde, sosyal sermaye ise ortalamanın üzerinde çıkmıştır. Karar sermayesi ise diğer boyutlara göre daha yüksek bulunmuştur. Benzer çalışmalar da bu bulguları pekiştirmektedir. Özlük (2023) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ortalamanın üzerinde tespit edilirken Adams (2016) ve Hanreddy (2019) gibi uluslararası çalışmalar da bu yönde sonuçlar ortaya koymaktadır. Ancak Coşkun (2018) ve Nolan ve Molla (2017) gibi bazı çalışmalar, öğretmenlerin profesyonel sermaye kapasitelerinin daha sınırlı olabileceğine dikkat çekmektedir. Bulgular, öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarının genel olarak ortalamanın üzerinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, Çetin (2020) ve Örer (2020) tarafından yapılan çalışmalarla ve McCreary (2024), Pond (2024) ve Versfeld (2022) gibi uluslararası araştırmalarla uyumlu görülmektedir. Bu çalışmalar, mesleki dayanıklılığı artıran faktörleri ve bunun farklı koşullardaki etkilerini ortaya çıkarmaktadır. Genel olarak bu araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin zor koşullarla etkili bir şekilde mücadele edebilme kapasitesine sahip olduğuna işaret etmektedir. Ancak her öğretmenin ihtiyaçları ve dayanıklılığı birbirinden farklı olabileceğinden, bazı öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarını arttırmak için daha fazla desteğe ihtiyaç duyabilecekleri de

göz ardı edilmemelidir. Bu noktada özellikle karar sermayesinin en güçlü belirleyici faktör olarak ortaya çıkması, bulgunun hem teorik hem de pratik açıdan daha ayrıntılı bir şekilde yorumlanmasını gerektirmektedir. Karar sermayesi, öğretmenlerin profesyonel yargılarını, özerkliklerini ve deneyimden doğan sezgisel karar verme becerilerini temsil etmektedir. Bu nitelikler, karmaşık ve belirsiz eğitim ortamlarında öğretmenlerin daha dayanıklı olmalarını sağlayan temel güç kaynaklarıdır. Öğretmenlerin uzun yıllara dayalı deneyim ve kolektif öğrenme süreçleri yoluyla geliştirdikleri karar sermayesi, mesleğin kalıcılığını ve niteliğini doğrudan etkilemektedir. Finlandiya örneğinde olduğu gibi, öğretmenlere sınıf içi karar verme özerkliği tanınması öğretmenlerin hem profesyonel dayanıklılıklarını hem de öğretim etkinliklerini artırmaktadır (Hargreaves ve Fullan, 2013).

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin analizler incelendiğinde cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı ve okulda geçirilen hizmet süresi gibi değişkenler açısından genel olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, profesyonel sermaye ve mesleki dayanıklılığın demografik özelliklerden ziyade kişisel, mesleki ve kurumsal faktörlerden etkilenebileceğini düşündürmektedir. Nitekim Özlük (2023) çalışmasında öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeylerinin cinsiyet, yaş ve kıdem gibi demografik değişkenlere göre anlamlı fark göstermediğini; Çetin (2020) ise mesleki dayanıklılık düzeylerinin bu tür değişkenlere göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Er (2018), İşli (2023) ve Yalçın-Kaya'nın (2024) psikolojik dayanıklılık üzerine yaptığı çalışmalarda da yaş, cinsiyet ve hizmet süresi gibi faktörlerin anlamlı bir etkisi olmadığı ortaya konmuştur. Bu bulgular, mesleki ve psikolojik dayanıklılığın daha çok bireysel özellikler, deneyimler ve çalışma koşulları gibi faktörlerle şekillendiğine işaret etmektedir. Ancak bazı değişkenler açısından anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul kademesi, profesyonel sermayenin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklara neden olmuştur. Özellikle ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin profesyonel sermaye algılarının diğer kademelere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, Altun (2021), Doğan ve Bostancı (2017) ile Yıldız'ın (2021) sosyal sermaye odaklı çalışmalarıyla örtüşmektedir. Ancak Özlük'ün (2023) çalışmasında okul kademesi değişkeni anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Ortaöğretimdeki düşük algının, meslek lisesi öğretmenlerinin daha dar alanlarda çalışmaları ve disiplinler arası etkileşimlerinin sınırlı olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir (Durmuşçelebi, 2017). Bu nedenle, okul kademesinin profesyonel sermaye algısı üzerindeki etkisini daha derinlemesine inceleyen yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Görev yapılan ilçeye göre mesleki dayanıklılık düzeyinde anlamlı farklılık saptanmış; merkez ilçede görev yapan öğretmenlerin dayanıklılık düzeyleri diğer ilçelere göre daha yüksek bulunmuştur. Kinay vd. (2021) çalışması da bu durumu desteklemekte, öğretmen dayanıklılığının yaşanılan çevreye, okuldaki imkânlarla, yönetsel ve

psikolojik desteklere bağlı olarak değişebileceğini ortaya koymaktadır. Cinsiyet değişkeni genel olarak anlamlı fark yaratmasa da karar sermayesi boyutunda kadın öğretmenlerin erkeklere göre daha yüksek bir algıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, kadın öğretmenlerin karar süreçlerine katılım konusunda daha istekli ya da aktif olabileceğini göstermektedir. Kıdem değişkeni açısından ise sosyal sermaye boyutunda 1–10 yıl arasında deneyime sahip öğretmenlerin daha yüksek düzeyde algıya sahip olduğu görülmüştür. Bu durum, genç öğretmenlerin iş birliğine daha açık olması ya da okuldaki sosyal etkileşimlere daha fazla katılım göstermesiyle açıklanabilir. Kısaca, profesyonel sermaye ve mesleki dayanıklılığın bazı bağlamsal değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterebildiği; ancak bu farkların tüm demografik değişkenler için geçerli olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu tür yapılar yalnızca bireysel ya da demografik özelliklerle değil; okul ortamı, yönetim tarzı, meslektaş desteği ve kurumsal iklim gibi etkenlerle birlikte tekrar düşünülebilir. Bu bulgular uygulamalara da ışık tutmaktadır. Okul yöneticileri açısından, öğretmenlerin sosyal ve karar sermayesini destekleyen liderlik tarzları (ör. paylaşımcı ve iş birliğine dayalı liderlik) öğretmenlerin dayanıklılıklarını güçlendirebilir (Hargreaves ve Fullan, 2012). Ontario ve Singapur örneklerinde görüldüğü gibi, öğretmenlerin ortak sorumluluk üstlendikleri ve fikir paylaşımına teşvik edildikleri sistemler profesyonel sermayeyi artırmaktadır (Hargreaves ve Fullan, 2013). Millî Eğitim Bakanlığı düzeyinde ise hizmet içi eğitim programlarının özellikle karar sermayesini geliştirecek biçimde tasarlanması önerilebilir. Hanreddy'nin (2019) çalışmasında vurgulandığı gibi, profesyonel sermayenin özellikle karar verme sermayesi boyutu deneyim, uygulama ve yansıma süreçleriyle gelişmektedir. Öğretmenlerin vaka analizleriyle, akran mentörlüğüyle ve farklılaştırılmış öğretim senaryolarıyla deneyim kazanmaları, onların belirsiz ve zor durumlarda daha güçlü mesleki yargılar geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca mesleki dayanıklılığı görece düşük çıkan ortaöğretim öğretmenleri için özel destek mekanizmalarının (ör. disiplinler arası öğretim toplulukları, psikososyal danışmanlık) tasarlanması düşünülebilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin analizler, öğretmenlerin profesyonel sermayesi ile mesleki dayanıklılığı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu, profesyonel sermayesi yüksek olan öğretmenlerin, mesleki dayanıklılığının da daha yüksek olma eğilimi taşıdığını göstermektedir. Profesyonel sermayesi yüksek öğretmenler, destekleyici ağlar oluşturabilir, meslektaşlarıyla iş birliği yapabilir ve karar alma süreçlerinde daha aktif rol alabilirler. Bu durum, onların mesleki gelişimlerini pekiştirirken, zor durumlarda esnek, çözüm odaklı ve dayanıklı kalmalarını desteklemektedir. Dolayısıyla bu ilişki, öğretmenlerin meslekte kalıcılığı, görev etkinliği ve stresli koşullarla başa çıkma becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, profesyonel sermayenin mesleki dayanıklılığı nasıl şekillendirdiğini daha kapsamlı ele alan çalışmalar, alandaki teorik ve uygulamalı bilgi birikimine değerli katkılar sunabilir.

Araştırmada dördüncü alt problemine ilişkin analizler, öğretmenlerin profesyonel sermayesini oluşturan üç boyutun mesleki dayanıklılığı ne ölçüde açıkladığı incelendiğinde, oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişkendeki toplam varyansın %45'ini açıkladığı belirlenmiştir. Modelin genel anlamlılığı değerlendirildiğinde mesleki dayanıklılığı açıklama gücüne sahip olduğu ortaya konmuştur. Analiz sonuçları, mesleki dayanıklılığı en güçlü şekilde yordayan boyutun karar sermayesi olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, karar sermayesinin öğretmenlerin zorlu koşullar ve değişimlerle etkili bir şekilde başa çıkma kapasitelerini artırmada belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Model, toplam varyansın %45,8'ini açıklayacak düzeyde etkili olmuş ve bu durum, profesyonel sermayenin mesleki dayanıklılığı belirleyen önemli bir faktör olarak değerlendirilmesini güçlendirmiştir. Karar sermayesinin öğretmenlerin karşılaştığı güçlükler karşısında direnç geliştirmelerinde kritik bir unsur olduğu ve bu boyutun mesleki dayanıklılığı diğer profesyonel sermaye bileşenlerine kıyasla daha güçlü biçimde açıkladığı söylenebilir. Bununla birlikte beşerî sermayenin mesleki dayanıklılık üzerindeki bireysel etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Beşerî sermayenin, mesleki dayanıklılık üzerinde doğrudan bir etkisi olması yerine, karar sermayesi ve sosyal sermaye gibi diğer faktörler aracılığıyla dolaylı bir etkisinin olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla, beşerî sermayenin etkisi, doğrudan mesleki dayanıklılıkta görünmeyebilir, ancak diğer faktörlerle etkileşim içinde ortaya çıkabilir.

Özgün katkı açısından değerlendirildiğinde bu araştırmanın özellikle karar sermayesinin mesleki dayanıklılığı en güçlü biçimde yordayan boyut olduğunu ortaya koyması, ulusal yazında sınırlı ele alınmış bir alanı açığa çıkarmaktadır. Bu bulgu, öğretmenlerin yalnızca bilgi ve beceri düzeyleriyle değil, karar verme süreçlerindeki profesyonel yargı, deneyimden doğan özerklik ve reflektif düşünme ile meslekte güçlendiklerini göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, profesyonel sermayeyi mesleki dayanıklılıkla doğrudan ilişkilendiren özgün bir katkı sunmaktadır ve öğretmen yetiştirme programları, okul yönetimi uygulamaları ve MEB politikaları için yol gösterici veriler sağlamaktadır.

Öneriler

Araştırma, yalnızca Manisa ilinin merkez ilçeleri ve diğer ilçelerinde görev yapan öğretmenlerle sınırlı olarak yürütülmüştür. Bu durum, elde edilen bulguların farklı illerdeki öğretmenler için genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Öğretmenlerin branşlarına ilişkin kontrol yapılmaması ise sonuçların yorumlanmasında bazı kısıtlamalara yol açmıştır. Bunun yanı sıra, araştırma sadece devlet okullarında görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilmiş olup özel okullarda çalışan öğretmenlerin görüş ve deneyimleri çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Bu sınırlılıklar doğrultusunda uygulayıcılara yönelik olarak, öğretmenlerin profesyonel sermayesi ile mesleki dayanıklılıkları arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişki bulunduğu göz

önünde bulundurularak, rehberlik ve danışmanlık gibi destek hizmetlerinin artırılması önerilmektedir. Bu tür destekler, öğretmenlerin dayanıklılığını güçlendirerek mesleki tükenmişliği azaltabilir. Ayrıca profesyonel sermaye düzeylerinin eğitim kademelerine göre farklılık göstermesi sebebiyle, her eğitim kademesi için özel stratejiler geliştirilmesi daha etkili olacaktır. Cinsiyetin karar sermayesi üzerindeki etkisi dikkate alınarak, kadın ve erkek öğretmenlere eşit gelişim fırsatları sunan eğitim politikası uygulamalarının hayata geçirilmesi önerilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler arasında ise karar sermayesi boyutunda cinsiyete bağlı farkların daha ayrıntılı incelenmesi yer almaktadır. Sosyal sermayede kıdeme bağlı farklılıkların varlığı nedeniyle, sosyal sermayeyi etkileyen faktörlerin derinlemesine araştırılması faydalı olacaktır. Beşerî sermaye düzeyindeki ilçelere göre değişikliklerin nedenlerini açıklamak üzere karma yöntemli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca ortaöğretim kademesinde profesyonel sermaye algısının düşük olması nedeniyle, bu durumun sebeplerinin araştırılması ve alanyazına katkı sağlayacak yeni çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Adams, C. A. B. (2016). *Teacher professional capital: The relationship between principal practice and teacher job satisfaction*. (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations & Theses Global. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/teacher-professional-capital-relationship-between/docview/1823551485/se-2> sayfasından erişilmiştir.
- Altun, O. (2021). *Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeyleri ile işe angaje olma düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, M. C. (2024). *Öğretmenlerde psikolojik dayanıklılık: Psikolojik güçlendirmenin rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Benzies, K. & Mychasiuk, R. (2009). Fostering family resiliency: A review of the key protective factors. *Child and Family Social Work*, 14(1), 103-114. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2008.00586.x>
- Berhanu, K. Z. (2025). The school principals' role in developing the professional capital of teachers: Evidence from principals and teachers. *Journal of Professional Capital and Community*, 10(3), 352-370. <https://doi.org/10.1108/JPC-11-2023-0077>
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Can, H. (2015). Sources of teaching efficacy beliefs in pre-service science teachers. *Elementary Education Online*, 14(1), 333-348. <https://doi.org/10.17051/ieo.2015.44466>
- Can, N. (Ed.). (2018). *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi* (3. b.). Pegem Akademi.

- Chen, S., Yin, H., & Cheung, A. C. K. (2025). How professional capital empowers ICT integration: The roles of teachers' constructivist belief, differentiated instruction and AI literacy. *International Journal of Educational Research*, 133, 102715. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2025.102715>
- Coşkun, Y. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin profesyonel kapital düzeyine ilişkin bir inceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmaların planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev. Ed.). EDAM.
- Çetin, Y. C. (2020). *Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Doğan, Ö. & Bostancı, A. B. (2017). Okulların sosyal sermaye düzeyleri ile öğretmenlerin psikolojik sözleşmeleri arasındaki ilişki. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10[ERTE Özel Sayısı], 313-334. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.752595>
- Durmuşçelebi, M. (2017). Meslek liselerinde yaşanan sorunlar ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ile ilişkisi. Ö. Demirel & S. Dinçer (Ed.), *Eğitim bilimlerinde yenilik ve nitelik arayışı içinde* (s. 225-240). Pegem Akademi.
- Er, N. (2018). *İlkokul öğretmenlerinde öz yeterliğin yordayıcıları olarak psikolojik dayanıklılık ve proaktif kişilik özellikleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/21448/229850> sayfasından erişilmiştir.
- Hanreddy, A. (2019). Reciprocity and professional capital as measures of success in a professional development school. *School-University Partnerships*, 12(2), 73-81.
- Hargreaves, A. & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College.
- Hargreaves, A. & Fullan, M. (2013). The power of professional capital. *JSD: The Learning Forward Journal*, 34(3), 36-39.
- Hargreaves, A. & Fullan, M. (2017). *Professional capital survey: For teachers* [PDF]. Michael Fullan Enterprises. <https://www.michaelfullan.ca/wp-content/uploads/2016/08/Teacher-PC-Survey.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Henderson, N. (2013). Havens of resilience. *Educational Leadership*, 71(1), 22-27.
- Işık, Ş. (2016). Türkiye'de kendini toparlama gücü konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(45), 65-76. <http://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/215633> sayfasından erişilmiştir.

- Işıктаş, S. (2017). *Eğitimde toplam kalite yönetimi uygulamaları*. Hiperlink.
- İşli, F. (2023). *Öğretmenlerin mesleki tükenmişlikleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kinay, İ., Süer, S., & Altındağ-Kumaş, Ö. (2021). Investigating relationship between teachers' psychological resilience and student related social stress. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(77), 121–133. <https://doi.org/10.17755/esosder.729371>
- Limon, İ. (2022). Öğretmenlerin mesleki dayanıklılık kapasitelerinin çeşitli demografik değişkenler bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim*, 51(236), 3253-3274. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.953186>
- Liu, X. & Zhang, L. (2024). Exploring the relationship between teachers' professional capital and technology-enhanced teaching innovation: The mediating role of constructivist belief. *Teaching and Teacher Education*, 139, 104434. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104434>
- McCreary, J. (2024). *Teacher resilience: Validating an instrument in the US context*. (Doktora Tezi). CGU Theses & Dissertations. https://scholarship.claremont.edu/cgu_etd/922 sayfasından erişilmiştir.
- Näswall, K., Malinen, S., Kuntz, J., & Hodliffe, M. (2019). Employee resilience: Development and validation of a measure. *Journal of Managerial Psychology*, 34(5), 353–367. <https://doi.org/10.1108/JMP-02-2018-0102>
- Neuman, W. L. (2010). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar I* (S. Özge, Çev.). Yayınodası.
- Nolan, A. & Molla, T. (2017). Teacher confidence and professional capital. *Teaching and Teacher Education*, 62, 10-18. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.11.004>
- Örer, H. (2020). *Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yeterlik algıları, mesleki adanmışlık algıları ve mesleki dayanıklılık inançlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, M. (2018). *Eğitim yönetimi: Alanın temelleri ve çağdaş yönelimler*. Anı.
- Özkan, M. & Oğuz, M. M. (2023). Okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyecek bir ölçek geliştirme çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1491-1507.
- Özlük, D. (2023). *Öğretmenlerin profesyonel sermaye düzeyleri ile paylaşımcı liderlik davranışları arasındaki ilişki*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Pond, M. J. (2024). *Working in the pressure cooker: An interpretative phenomenological analysis of teacher resilience in a high achieving school*. (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations & Theses Global. (Order No. 31555869).

- Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 489-502.
- Soyer, B. B. (2023). Öğretim üyelerinin profesyonel sermayeleri ile akademik yaşamları arasındaki ilişki. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şimşek, V. (2025). Öğretmenlerin iş performanslarının yordayıcıları olarak mesleki stres ve mesleki dayanıklılık. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tagay, Ö. & Demir, K. (2016). Öğretmen adayları için mesleki dayanıklılık inancı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1603-1620.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11.
- Toprak, H. (2014). Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık ve psikolojik ihtiyaç doyumu. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Versfeld, J. (2022). A social connectedness intervention as pathway to teacher resilience in primary schools in challenged spaces. (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations & Theses Global. (Order No. 30701608).
- Yalçın-Kaya, E. (2024). Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık ve örgütsel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yazıcı, E. (2016). Öğretmen dayanıklılığı üzerine fenomenolojik bir araştırma. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldız, S. (2021). Ortaokul ve liselerde çalışan öğretmenlerin sosyal sermaye düzeyi ile bilgi paylaşım düzeyi arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yoldaş, E. (2025). Öğretmen liderliği ile mesleki dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Extended Summary

This study was conducted to examine the relationship between teachers' levels of professional capital and their professional resilience. Education plays a fundamental role in the economic, social, and cultural development of a country. Therefore, education has always been a priority area in both developed and developing countries. The education system is a dynamic and complex structure formed by the interaction of teachers, students, administrators, parents, and environmental factors. Professional resilience refers to teachers' capacity to cope with challenges, their ability to overcome obstacles, and their belief in commitment to the profession, which are essential to sustain their motivation throughout their careers (Tagay and Demir, 2016). Teachers with high levels of professional resilience are found to have lower levels of stress and less inclination to leave the

profession, while their desire to teach and job satisfaction are comparatively higher (Yalçın-Kaya, 2024). These teachers create a positive classroom environment, increase students' motivation, and adapt more quickly to changing circumstances. The ability of teachers to display such positive traits is closely related to how they cope with risk factors and which protective elements they possess in such circumstances.

In addition to professional resilience, which is evaluated within the scope of individual characteristics, teachers' "professional capital" is also a significant factor in enhancing professional performance and educational quality. Enhancing professional capital is seen as critical in improving the quality of education and contributing to the development of societies (Can, 2015). Professional capital encompasses the knowledge, skills, experience, social relationships, and the resources used in decision-making processes by teachers and school administrators. Professional capital consists of three main components: human capital, social capital, and decisional capital (Hargreaves and Fullan, 2012).

According to Hargreaves and Fullan (2012), human capital refers to the sum of the knowledge, skills, and experiences acquired over time along with the innate qualities an individual possesses. Social capital encompasses the quality and quantity of relationships among individuals, the sense of mutual trust and responsibility, and the level of adherence to shared norms. Social capital based on collaboration within the group transforms and enhances the teaching process by addressing it transparently and ultimately advances students' learning capacities. Decisional capital, on the other hand, is defined as the ability to make sound and contextually appropriate decisions based on one's professional knowledge and experience in situations lacking clear rules or explicit data; thus, it represents advanced professional judgment.

The ability of teachers to effectively address classroom management challenges is directly related to their level of professional capital. According to Hargreaves and Fullan (2012), the strong and combined development of human, social, and decisional capital enhances the quality of the teaching process; having a high level of this accumulation in teachers contributes to the creation of a more productive instructional environment for both students and other stakeholders.

The research was conducted with a total of 375 teachers working at various school levels in Manisa during the 2024–2025 academic year. The sample was determined using a stratified sampling method from two clusters — the central district and other districts — and stratified further by school level within these clusters. Data were collected using the "Teachers' Professional Capital Scale" and the "Teacher Professional Resilience Scale." Descriptive statistics, t-tests, ANOVA, Pearson correlation, and multiple linear regression analyses were applied.

The findings indicated that teachers' overall levels of professional capital and professional resilience were above average. Among the subdimensions of professional capital, the highest mean

was found in decisional capital ($\bar{X}=44.51$), while the lowest was in human capital ($\bar{X}=21.70$). Professional resilience was also found to be above average ($\bar{X}=37.51$). This suggests that teachers perceive themselves as competent in decision-making processes but may require more support in developing individual knowledge and skills.

In the analysis based on demographic variables, a significant difference was found in decisional capital based on gender; female teachers scored higher than their male counterparts in this dimension. However, no gender differences were observed in human and social capital or professional resilience. Regarding age, no statistically significant differences were found in any dimensions, suggesting that professional capital and professional resilience do not vary with age. In terms of professional seniority, a significant difference was found only in social capital; teachers with 1–10 years of experience had higher social capital scores than their more experienced colleagues.

No significant differences were found in professional capital and professional resilience based on the length of time teachers spent at their current schools. This finding indicates that tenure at a school is not a determining factor in the development of these two constructs. However, based on the school district variable, teachers working in central districts had significantly higher levels of human capital and professional resilience. This may be attributed to more available resources, support, and collaboration opportunities in central schools.

The analysis by school level revealed significant differences in professional capital and its sub-dimensions. Teachers working in secondary education institutions had lower levels of professional capital compared to other levels. However, professional resilience did not vary by school level, indicating that resilience is shaped more by individual and contextual factors.

According to the Pearson correlation analysis examining the relationships between variables, a moderate, positive, and significant correlation was found between professional capital and professional resilience ($r=0.68$, $p<.01$). Among the sub-dimensions, the highest correlation was observed with decisional capital ($r=0.67$), followed by social capital ($r=0.51$) and human capital ($r=0.39$). These findings demonstrate that decision-making competency and social relationships play a key role in teachers' professional resilience.

The results of the multiple linear regression analysis revealed that the three sub-dimensions of professional capital collectively explained 45% of the variance in professional resilience. According to the regression model, decisional capital ($B=0.494$, $p<.001$) emerged as the strongest predictor, and social capital was also a significant predictor ($p<.05$). However, human capital was not found to be a significant predictor. These results indicate that individual knowledge and skills alone are insufficient; rather, decision-making skills and social support systems are more effective in developing resilience.

The results demonstrate the significant role of professional capital in enhancing teachers' professional resilience. Particularly, having high competency in decision-making processes increases teachers' ability to cope with professional challenges and adapt to change. Social relationships and peer support contribute to teachers' psychological strength and help them maintain job satisfaction.

In conclusion, this study reveals a significant relationship between teachers' professional capital and their professional resilience, decisional capital being the strongest determinant in this relationship. These findings point to the need for systematic development of professional capital components to enable teachers to be more resilient in the face of professional challenges.

In terms of its original contribution, this study reveals that decisional capital emerges as the strongest predictor of professional resilience, thereby highlighting an area that has been only marginally addressed in the national literature. This finding demonstrates that teachers are empowered in their profession not solely through their knowledge and skill levels, but also through their professional judgment in decision-making processes, autonomy derived from experience, and reflective thinking practices. In this respect, the study provides a novel contribution by directly linking professional capital with professional resilience and offers guiding insights for teacher education programs, school leadership practices, and Ministry of National Education policies.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel veya finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 29.11.2024 tarih ve E--050.01-905078 sayılı onayı ile yürütülmüştür.